

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний
університет імені Володимира Винниченка
Факультет педагогіки, психології та мистецтв
Кафедра педагогіки та спеціальної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри педагогіки та
спеціальної освіти

професор Рацул А.Б.
«17» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ігротерапія в корекційній роботі

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність 016.02 Спеціальна освіта. (Олігофренопедагогіка)

Освітня програма Спеціальна освіта. (Олігофренопедагогіка і логопедія)

Факультет педагогіки, психології та мистецтв

Форма навчання денна

Робоча програма навчальної дисципліни «Ігротерапія в корекційній роботі» розроблена розроблена як основний освітній компонент підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 016.02 Спеціальна освіта. (Олігофренопедагогіка).

Робочу програму розробила: Завітренко Д. Ж. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри педагогіки та спеціальної освіти

Протокол № 1 від «17» серпня 2023 року

Завідувач кафедри педагогіки та спеціальної освіти

Рацул А. Б.

Робоча програма навчальної дисципліни «Ігротерапія в корекційній роботі» для студентів спеціальності 016.02 Спеціальна освіта. (Олігофренопедагогіка), за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. ЦДУ імені Володимира Винниченка, 2023. 21 с.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>01 Освіта/Педагогіка</u>	Нормативна	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання – аналіз педагогічних ідей за текстами першоджерел – 1	Спеціальність: <u>016.02 Спеціальна освіта.</u> <u>(Олігофренопедагогіка)</u>	Рік підготовки	
		3-й	
Семестр			
6-й			
Загальна кількість годин – 90	Освітня програма: <u>Спеціальна освіта.</u> <u>(Олігофренопедагогіка і логопедія)</u>	Лекції	
		18 год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2	Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)	Практичні, семінарські	
		16 год.	
		Лабораторні	
		не передбачено	
		Самостійна робота	
		56 год.	
		Вид контролю:	
		Залік	

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Освіта в Україні, як зазначено у Законі «Про освіту», має забезпечити всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності. Для досягнення цієї мети необхідно забезпечити побудову системи неперервної педагогічної освіти, поліпшити якість навчання і виховання учнівської молоді.

Мета викладання курсу полягає в ознайомленні студентів з теоретико-методичними засадами та провідними напрямками ігрової психотерапії.

Завдання викладання дисципліни:

ознайомлення студентів з генезою та теретичними основами провідних концепцій та підходів ігротерапевтичного напрямку;
ознайомлення з видами, провідними формами та особливостями практичної реалізації ігрової терапії та вимогами до психолога-ігротерапевта;
формування у студентів інтересу до опанування теоретичних і прикладних знань щодо реалізації методу ігрової терапії в роботі з дітьми та підлітками.

Програма зорієнтована на забезпечення ефективної методологічної, науково-педагогічної й практичної підготовки студентів до творчої професійної діяльності в закладах освіти.

Серед видів навчальної роботи: письмові роботи, дискусії за змістом опрацьованих джерел, аналіз ситуацій, розв'язання педагогічних ситуацій, евристичні бесіди тощо.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

Інтегральна компетентність (ІК)	
Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері спеціальної та інклюзивної освіти	
Загальні	Спеціальні (фахові)
ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК-8. Здатність працювати в команді.	СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, раннього втручання, розвитку і корекції, навчання і виховання, реабілітації і соціалізації осіб із особливими освітніми потребами. СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

	<p>СК-6. Здатність реалізувати персональні підходи у процесі надання послуг раннього втручання (відповідно до обраної спеціалізації).</p> <p>СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.</p> <p>СК-12. Здатність організувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції.</p> <p>СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.</p>
--	--

Очікувані програмні результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка» (Історія педагогіки) студенти **повинні знати:**

ключові поняття педагогічної науки;

історію виникнення, становлення педагогіки як науки, стан її сучасного розвитку та актуальні проблеми;

загальні тенденції розвитку педагогіки, освіти та виховання у конкретних історичних періодах розвитку провідних цивілізацій; педагогічні ідеї та погляди представників педагогічної думки України та світу.

Студенти **повинні вміти:**

оперувати основними теоретичними поняттями курсу, систематизувати зміст базових понять;

застосовувати набуті знання при розв'язанні професійних завдань;

аналізувати та систематизувати процес розвитку освіти і виховання;

здійснювати порівняльний аналіз педагогічних ідей провідних педагогів минулого; працювати з історико-педагогічною літературою та першоджерелами;

аналізувати сучасні тенденції реформування і адаптації системи загальної середньої освіти до умов життя (суспільства), що постійно змінюються;

аналізувати, досліджувати та презентувати педагогічний досвід навчання й виховання учнів в сучасній школі;

бачити шляхи реалізації гуманної позиції учителя в розумінні мети і завдань власної педагогічної діяльності;

оперувати педагогічним мисленням, бути здатним до аналітичного осмислення педагогічної дійсності, реалізовувати творчий підхід до визначення педагогічних дій у нестандартних ситуаціях, уміння приймати найбільш вдалі рішення у відповідності до педагогічних закономірностей та принципів навчання і виховання;

зіставляти різні підходи в процесі полеміки, виявляти здатність аргументувати та відстоювати свою позицію, власну думку про те чи інше педагогічне явище чи процес;

користуватися довідковими матеріалами, критично аналізувати матеріал згідно сучасних тенденцій розвитку загальної середньої освіти в Україні; розробляти і здійснювати програму самовдосконалення, самоосвіти.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть:

РН 10 Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

РН 11 Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами.

РН 13 Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

РН 14 Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи ігрової терапії

Тема 1. Ігротерапія – важлива складова педагогічно-корекційного процесу в розвитку особистості дитини.

Визначення та особливості «ігрової терапії». Загальні підходи до визначення основних напрямів ігрової терапії: критерії поділу. Завдання, фактори, функції та вимоги ігрової терапії (терапевтичного процесу) та ігротерапевта. Найважливіші завдання психотерапевтичного впливу за М. Ратером.

Принципи здійснення та переваги ігротерапії.

Тема 2. Загальні питання теорії дитячої гри.

Гра як історико-педагогічний феномен. Філософські, психолого-педагогічні засади теорії і практики ігрової діяльності. (Є. Аркін, Ш. Бюлер, А. Валлон, Л. Виготський, К. Гроос, О. Запорожець, В. Зеньковський, Д. Ельконін, О. Леонт'єв, Ж. Піаже, С. Рубінштейн, З. Фрейд, Г. Халл, С. Холл, В. Штерн та ін.).

Ознаки і структура дитячої гри. Двоплановий характер гри. Сюжет та зміст гри. Сюжетно-рольова гра як провідний вид діяльності дітей дошкільного віку. Особливості мовленнєво-ігрової діяльності дошкільників.

Тема 3. Становлення та розвиток методу ігрової терапії.

Гра як психотерапевтичний засіб. Цілі і завдання ігротерапії. Стани та ситуації, за яких ігротерапія особливо ефективна. Процес ігротерапії та його ключові елементи.

Психологічні концепції ігротерапії. Ігротерапія у психоаналізі.

Генеza ігрової терапії (основні напрями): Психоаналітичний (психодинамічний) напрям. Аналітичний. Інтегративно-еклектичний. Ігротерапія відреагування та ігротерапія побудови стосунків. Ігрова терапія, центрована на клієнті. Директивна та недирективна ігротерапія. Ігротерапія відреагування та ігротерапія побудови стосунків. Ігрова терапія, центрована на клієнті. Директивна та недирективна ігротерапія.

Порівняльна характеристика провідних напрямів ігротерапії.

Тема 4. Соціально-психологічні основи ігротерапії.

Специфіка ігротерапії з соціальних та психологічних позицій. Гра як діяльність і її психолого-педагогічні можливості.

Індивідуальна та групова форма ігрової терапії. Індивідуальна і групова ігротерапія: точки поєднання. Ігротерапія для дітей, підлітків та дорослих.

Правила (орієнтири) формування самопроектної установки на дітей, які потребують посиленої уваги.

Своєрідність ігротерапії з дітьми з особливими освітніми потребами.

Тема 5. Види ігротерапій: Використання методик зображувальної терапії, музики, танцю, психогімнастики при роботі з дітьми та дорослими.

Види, форми ігротерапії. Терапія мистецтвом. Арттерапія як метод практичної корекції.

Використання музики в лікувальних цілях.

Танцювальна терапія.

Психогімнастика.

Змістовий модуль 2. Організація та структурування процесу ігротерапії

Тема 1. Загальна характеристика ігротерапевтичного процесу.

Правила організації та структурування процесу ігротерапії.

Терапевтичні обмеження в ігротерапії. Техніки встановлення терапевтичних обмежень.

Початок стосунків: встановлення контакту з дітьми. Ситуації терапевтичної взаємодії. Завершення процесу ігротерапії.

Тема 2. Вимоги до облаштування ігрової кімнати.

Підходи до класифікації іграшок і матеріалів.

Структуровані та неструктуровані ігри та матеріали, їх цільове призначення.

Іграшки та матеріали, необхідні для ігротерапії. рекомендовані Г. Лендретом. Особливі застереження при виборі іграшок.

Облаштування ігрової кімнати.

Тема 3. Методика ігротерапії. Побудова ігрового заняття.

Особливості терапевтичних ігор: основні психологічні механізми корекційного впливу гри.

Тактика дій дорослого при проведенні терапевтичних ігор.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин										
	денна форма										
	усього	у тому числі									
		л	п	ла б.	інд.	срс					
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи ігрової терапії											
Тема 1. Ігротерапія – важлива складова педагогічно-корекційного процесу в розвитку особистості дитини.	10	2	2			6					
Тема 2. Загальні питання теорії дитячої гри.	10	2	2			6					
Тема 3. Становлення та розвиток методу ігрової терапії.	10	2	2			6					
Тема 4. Соціально-психологічні основи ігротерапії.	10	2	2			6					
Тема 5. Види і форми ігротерапії.	12	2	2			8					
Разом за модулем 1	52	10	10			32					
Змістовий модуль 2. Організація та структурування процесу ігротерапії											
Тема 1. Загальна характеристика ігротерапевтичного процесу.	12	2	2			8					
Тема 2. Вимоги до облаштування ігрової кімнати.	14	4	2			8					
Тема 3. Методика ігротерапії.	12	2	2			8					
Разом за модулем 2	38	8	6			24					
Усього годин	90	18	16			56					

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Тема 1. Ігротерапія – важлива складова педагогічно-корекційного процесу в розвитку особистості дитини.	2
	Тема 2. Загальні питання теорії дитячої гри.	2
	Тема 3. Становлення та розвиток методу ігрової терапії.	2
	Тема 4. Соціально-психологічні основи ігротерапії.	2
	Тема 5. Види і форми ігротерапії.	2
	Тема 6. Загальна характеристика ігротерапевтичного процесу.	2
	Тема 7. Вимоги до облаштування ігрової кімнати.	4
	Тема 8. Методика ігротерапії.	2
	Разом	18 год

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Тема 1. Ігротерапія – важлива складова педагогічно-корекційного процесу в розвитку особистості дитини.	2
	Тема 2. Загальні питання теорії дитячої гри.	2
	Тема 3. Становлення та розвиток методу ігрової терапії.	2
	Тема 4. Соціально-психологічні основи ігротерапії.	2
	Тема 5. Види і форми ігротерапії.	2
	Тема 6. Загальна характеристика ігротерапевтичного процесу.	2
	Тема 7. Вимоги до облаштування ігрової кімнати.	2
	Тема 8. Методика ігротерапії.	2
	Разом	16 год

4.3. Теми лабораторних занять не передбачено

4.4. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Тема 1. Ігротерапія – важлива складова педагогічно-корекційного процесу в розвитку особистості дитини.	6
	Тема 2. Загальні питання теорії дитячої гри.	6
	Тема 3. Становлення та розвиток методу ігрової терапії.	6
	Тема 4. Соціально-психологічні основи ігротерапії.	6
	Тема 5. Види і форми ігротерапії.	8
	Тема 6. Загальна характеристика ігротерапевтичного процесу.	8
	Тема 7. Вимоги до облаштування ігрової кімнати.	8
	Тема 8. Методика ігротерапії.	8
	Разом	56

4.5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

ІНДЗ – вид позааудиторної індивідуальної роботи студента, яке носить навчально-дослідницький характер і використовується в процесі вивчення програмного матеріалу фахової навчальної дисципліни. ІНДЗ є складовою навчальної дисципліни. ІНДЗ передбачено виконання презентації, яку студент розробив самостійно за вибраною тематикою, де відображається комплексний опис властивостей, функцій, явищ із вибраної теми.

ІНДЗ надається викладачу, який проводить семінарські заняття, не пізніше ніж за 2 тижні до семестрового контролю. ІНДЗ є обов'язковим і виконується тільки одне за увесь період вивчення дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Підготувати сукупність ігор (назва, цільова спрямованість, змістовне наповнення) з метою корегування тої чи іншої проблеми дитини (на Ваш вибір). (10 ігор).

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Педагогіка» передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу. З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання (інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод, проєктний метод тощо)).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи. За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно- інформаційний, проєктно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: – словесні (лекція- монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція); – наочні (презентація, демонстрування); – практичні методи (вправи; практичні завдання).

2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності: – метод проблемного викладу матеріалу; – моделювання життєвих ситуацій; – мозковий штурм; – метод опори на життєвий досвід; – навчальної дискусії.

3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:
– усного контролю; – письмового контролю; – самоконтролю та взаємоконтролю; – рецензування відповідей.

Освоєння курсу «Педагогіка» передбачає застосування репродуктивних, пояснювально- ілюстративних, проблемно-пошукових, аналітичних та творчих методів навчання. Протягом семестру кожен студент повинен відвідувати лекції, брати активну участь в обговоренні питань на семінарах, виконувати практичні завдання, брати участь у дискусіях, виконувати індивідуальне навчально-дослідне завдання.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти. Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання є: - екзамен; - презентація результатів виконаних завдань та досліджень; - інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль. Завданням *поточного контролю* є перевірка розуміння та засвоєння певної частини учбового матеріалу, рівня

сформованості навичок, умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних/семінарських заняттях; активність при обговоренні питань практичного/семінарського заняття; тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Підсумковий контроль. **Завданням підсумкового контролю** є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Робочою навчальною програмою передбачено: оцінювання активності і знань студентів під час семінарських занять; тестовий контроль засвоєння тем за програмою курсу (поточне тестування; іспит); оцінка за наскрізні індивідуальні творчі завдання (ІНДЗ); активна навчально-пізнавальна діяльність студентів під час семінарських занять.

У разі, якщо здобувач подав декларацію про визнання результатів неформального та /або інформального навчання стосовно певного освітнього компонента ОП, оцінювання відбувається відповідно до Порядку визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка (затвердженого вченою радою університету, протокол № 9 від 26 грудня 2022 р.).

Результати навчання та компетентності, що можуть бути визнані в межах цього освітнього компонента, можна досягати та здобувати в системі неформальної освіти під час участі в тренінгах, майстер-класах, семінарах, вебінарах, дистанційних курсах, стажуваннях тощо, що підтверджено відповідним документом (дипломом, сертифікатом, свідоцтвом под.). – пункти 1.5, 1.6, 1.9, 1.10 названого Порядку.

Кожен викладач може ще окремо прописати, скільки балів він передбачає зі своєї дисципліни в разі отримання здобувачем диплома, сертифіката, свідоцтва та под. як результати неформального та /або інформального навчання.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

Визначення та особливості «ігрової терапії».

Загальні підходи до визначення основних напрямів ігрової терапії: критерії поділу. Завдання, фактори, функції ігрової терапії.

Вимоги до здійснення ігрової терапії (терапевтичного процесу). Визначте вимоги до ігротерапевта.

Найважливіші завдання психотерапевтичного впливу за М. Ратером. Принципи здійснення та переваги ігротерапії.

Гра як історико-педагогічний феномен.

Філософські, психолого-педагогічні засади теорії і практики ігрової діяльності. Ознаки і структура дитячої гри. Двоплановий характер гри.

Сюжет та зміст гри.

Сюжетно-рольова гра як провідний вид діяльності дітей дошкільного віку. Особливості мовленнєво-ігрової діяльності дошкільників.

Визначте особливості дитячої гри, які дозволяють використовувати її як психотерапевтичний засіб.

Цілі і завдання ігротерапії.

Стани та ситуації, за яких ігротерапія особливо ефективна. Процес ігротерапії та його ключові елементи.

Психологічні концепції ігротерапії. Ігротерапія у психоаналізі.

Генеza ігрової терапії (на прикладі одного з основних напрямів): психоаналітичний (психодинамічний) напрям.

Генеza ігрової терапії (на прикладі одного з основних напрямів): аналітичний. Генеza ігрової терапії (на прикладі одного з основних напрямів): інтегративно-еклектичний.

Генеza ігрової терапії (на прикладі одного з основних напрямів): ігротерапія відреагування та ігротерапія побудови стосунків.

Генеza ігрової терапії (на прикладі одного з основних напрямів): ігрова терапія, центрована на клієнті. .

Генеza ігрової терапії (на прикладі одного з основних напрямів): директивна та недирективна ігротерапія.

Порівняльна характеристика провідних напрямів ігротерапії. Специфіка ігротерапії з соціальних та психологічних позицій. Гра як діяльність і її психолого-педагогічні можливості.

Індивідуальна та групова форма ігрової терапії. Індивідуальна і групова ігротерапія: точки поєднання. Ігротерапія для дітей, підлітків та дорослих.

Правила (орієнтири) формування самопроектної установки на дітей, які потребують посиленої уваги.

Своєрідність ігротерапії з дітьми з особливими освітніми потребами. Види, форми ігротерапії.

Терапія мистецтвом.

Арттерапія як метод практичної корекції. Використання музики в лікувальних цілях. Танцювальна терапія.

Психогімнастика.

Використання методик кріотерапії при роботі з дітьми. Використання методик піскової ігротерапії при роботі з дітьми. Використання методик літотерапії при роботі з дітьми.

Використання методик лялькотерапії при роботі з дітьми. Використання методик манкотерапії при роботі з дітьми. Використання методик пальчикової ігротерапії при роботі з дітьми. Використання методик казкотерапії при роботі з дітьми.

Використання методик світлотерапії при роботі з дітьми. Використання методик сміхотерапії при роботі з дітьми. Правила організації та структурування процесу ігротерапії. Терапевтичні обмеження в ігротерапії.

Техніки встановлення терапевтичних обмежень.

Початок стосунків: встановлення контакту з дітьми. Ситуації терапевтичної взаємодії. Завершення процесу ігротерапії.

Підходи до класифікації іграшок і матеріалів.

Структуровані та неструктуровані ігри та матеріали, їх цільове призначення. Іграшки та матеріали, необхідні для ігротерапії. рекомендовані Г. Лендретом. Особливі застереження при виборі іграшок.

Схарактеризуйте головні вимоги до облаштування ігрової кімнати. Побудова ігрового заняття.

Особливості терапевтичних ігор: основні психологічні механізми корекційного впливу гри.

Тактика дій дорослого при проведенні терапевтичних ігор.

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота			Бал до екзамен у	Екзамен	Сума
Блоки (розділи)1	Блок 2	К/Р			
Т.1-Т.9	ІНДЗ				
5*9сем.= 45*1,0коэф = 45 балів	5*1,0 коэф. = 5 балів	5*2,0 коэф. = 10 балів	60	40	100

Т.1, Т.2 ... Т.9 – теми семінарів.

Кількість балів, яку може отримати студент:

Виконання завдань семінарських занять – 45 балів за 9 занять;

Виконання наскрізного індивідуального творчого завдання (ІНДЗ) – 5 балів; Виконання контрольної роботи (К/Р) – 10 балів.

Максимальна кількість балів: 45 балів (сем.) + 5 балів (ІНДЗ) + 10 балів (К/Р) = 60 балів (до екзамену)+40 балів (на екзамені) = 100 балів.

Перескладання прострочених завдань, семінарських занять, контрольних робіт тощо або таких, за які студент отримав незадовільну

оцінку здійснюється на додаткових консультаціях викладача, екзамену – згідно розкладу деканату.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів:

Результати навчальних досягнень студентів з дисципліни оцінюються за національною (п'ятибальною) та ЄКТС шкалою оцінювання на основі 100-бальної шкали.

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

За виконання завдань семінарських занять

«5» – Досконале знання та розуміння понятійного апарату з тієї чи іншої теми, вільне оперування різноманітними підходами. Відповідь на поставлені запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями. Викладений матеріал має доказовий, логічний і послідовний характер. Студент володіє способами концентрованого викладу матеріалу. Демонструє творче застосування знань при переформатуванні запитання. У відповіді майже не трапляються мовленнєві помилки.

«4» – Відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Понятійна основа базується на обраній класифікації. Відповідь структурована, проте наявні окремі помилки у послідовності викладу. Недостатньо вираженою та аргументованою є доказова база. Студент вільно оперує знаннями, може застосовувати їх у новій навчальній ситуації. У відповіді трапляються окремі мовленнєві помилки.

«3» – Відповідь неповна, фрагментарна. Знання мають недостатньо стійкий та послідовний характер. Вони застосовуються переважно для виконання завдань репродуктивного характеру. У відповідях відсутні посилання на фундаментальні дослідження з проблеми. Відповідь має формальний характер, відсутня чіткість, структурованість. Студент використовує лише окремі знання у новій навчальній ситуації. У відповіді наявні фактичні та мовленнєві помилки.

«2» – Студент неспроможний відтворити інформацію у певній послідовності. Оперує лише загальними фразами. Відтворює лише окремі фрагменти, називає лише розрізнені факти, дає відповідь у формі висловлювання (судження). Наявні грубі фактичні та мовленнєві помилки.

За виконання індивідуальних творчих завдань

«5» – Завдання виконане повністю самостійно, у повному обсязі, акуратно. Представлена ідея, концепція роботи. Робота оформлена згідно вимог. Під час захисту студент вільно орієнтується у матеріалі.

«4» – Завдання виконане повністю самостійно, у повному обсязі, але допущено певну неакуратність, наявність деяких орфографічних чи стилістичних помилок. Робота оформлена згідно вимог. Під час захисту студент вільно орієнтується у матеріалі.

«3» – Завдання виконане самостійно, але допущено певну

неакуратність. Загальний зміст роботи недостатньо структурований. В оформленні роботи є певні недоліки. Під час захисту студент не зміг чітко і доступно викласти зміст виконаної роботи.

«2» – Завдання виконане фрагментарно, нашвидку. Відсутня організаційна структура. Наявні грубі фактичні помилки чи незрозумілості. Не здійснено публічний захист виконаного завдання.

Критерії оцінювання екзамену:

35-40 балів (відмінно) – студент дає повні, ґрунтовні відповіді на усі запитання екзаменаційного білету, демонструє всебічне систематичне, глибоке знання і розуміння програмного матеріалу, вміння самостійно їх використовувати у професійній діяльності;

30-34 балів (добре) – студент демонструє повне знання і розуміння програмного матеріалу; має труднощі з відповідями на запитання методичного або практичного блоку;

25-29 балів (задовільно) – студент репродуктивно відтворює теоретичний матеріал курсу, демонструє епізодичні уміння й навички застосовувати здобуті знання на практиці;

15-24 балів (незадовільно) – студент репродуктивно відтворює теоретичний матеріал курсу, не може дати відповідь на одне з запитань білету;

1-14 бали (незадовільно) – студент репродуктивно відтворює окремі положення та поняття курсу, не може дати відповідь на два запитання білета.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Рекомендована література

Базова

1. Астремська І. В. Прикладні методики та основи супервізії в соціальній роботі: навчальний посібник. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 396 с.
2. Барна Х. В. Ігротерапія в корекції мовленнєвих порушень. Навчально-методичний посібник для вчителів початкових класів, вихователів, дефектологів, логопедів та студентів педагогічних факультетів / Х. В. Барна, Л. В. Кашуба, О. В. Лабенко. Харків: ФОП Озеров Г.В., 2021. 180 с.
3. Браун-Галковська Марія. Домашня психологія: Подружжя, діти, родина / Зореслава Городенчук (пер.з польськ.). 2-ге вид., випр., доп. Л.: Свічадо, 2005. 224с.
4. Войцях Т. В. Ігрові технології, як інструмент профілактичної роботи спеціалістів психологічної служби закладів освіти. – Черкаси: Черкаський ОПОПП, 2014. 92 с.
5. Войцях Т. В. Ігрові технології. Просвітницько-профілактичні ігри. К.: *Бібліотека «Шкільногосвіту»*, 2015. 144с.
6. Войцях Т. В. Ігрові технології. Просвітницько-профілактичні ігри. К.: Бібліотека
7. «Шкільногосвіту», 2015. 144с.
8. Джиннот Х.Дж. Групповая психотерапия с детьми. Теория и практика игровой терапии / Хейм Дж. Джиннотт / Пер. с англ. И. Романова. Апрель Пресс, 2005. 272 с.
9. Дьоміна І. Й. Дидактичний та ігровий матеріал в логопедичній роботі / І. Й. Дьоміна, О. Л. Жильцова, А. С. Винокур. К.: Радянська школа, 1990. 132 с.
10. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. І. Звереві. 2-ге вид. Київ, Сімферополь: Універсум, 2013. С. 504-509.
11. Журавель Т. В. Настільні ігри у програмах формування здорового способу життя середвихованців спеціальних закладів для дітей України [Електронний ресурс] Режим доступу : http://www.volunteer.kiev.ua/pages/146-nastln_gri_u_programah_fzszh
12. Зинкевич-Евстигнеева Т. Д., Грабенко Т. М. Игры в сказкотерапии. СПб., Речь, 2006.
13. 208 с.
14. Ігрові технології навчання [Електронний ресурс].
Режим доступу: <http://lvschool2.org.ua/teacher/pedag-teh/igrovi>
15. Ігрові технології як інструмент профілактичної роботи спеціалістів психологічної службизакладів освіти: навч.-метод. посіб. / автор.-упоряд. Т.В. Войцях. Черкаси : Черкаський ОПОПП, 2014. 92 с.
16. Каліна Н. Ф. Психотерапія. К.: Академвидав, 2010. 280 с.
17. Кудикіна Н.В. Теоретичні засади педагогічного керівництва ігровою діяльністю молодших школярів у позаурочному навчально-виховному процесі : дис. ... д-ра. пед. наук : 13.00.01. Київ, 2004. 404 с.
18. Кэдьусон Х., Шефер Ч. Практикум по игровой психотерапии. С.Пб.: Питер, 2000.
19. 409 с.
20. Литвиненко С.А. Основи ігрової терапії. Одеса: СВД Черкасов, 2007. 180 с.
21. Литвиненко С.А. Основи ігротерапії: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів. Рівне, 2017. 135 с.
22. Лэндрет Г. Л. Игровая терапия: искусство отношений: Пер. с англ. / Предисл.
23. А. Я. Варга. М.: Международная педагогическая академия, 1994. 368 с.
24. Мустакас К. Игровая терапия. СПб.: Речь, 2000. 281 с.
25. Настільні ігри [електронний ресурс]. Режим доступу:

http://www.volunteer.kiev.ua/pages/151-nastln_gri

26. Нікітіна О. М., Лях Т. Л., Журавель Т. В. Гра «Галопом по Європах» [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://childfund.org.ua/Uploads/Files/books_pdf/instruction_galopom_gam

27. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія. К.: Академвидав, 2011. 376с. Разом до гармонії: розвиток дитини раннього віку. Методичний посібник / Авт.-

28. упорядн.: І. В. Братусь, Н. В. Кошечко, О. Л. Нагула / За заг. ред. І. Д. Зверевої. К., Кобза, 2004. 160 с.

29. Рібцун Ю. В. Гра як засіб мовленнєвого розвитку молодших дошкільників із ЗНМ. Теорія і практика сучасної логопедії: Зб. наук. пр. К.: Актуальна освіта, 2004. Вип. 1. С. 150–165.

30. Сокол І.М. Впровадження квест-технології в освітній процес: навчальний посібник.

31. Запоріжжя:Акцент Інвест-трейд, 2013. 87 с.

32. Сосюра М.О. Методичні рекомендації з підготовки та проведення профілактичного квесту / К.М. Перепьолкіна, М.О. Сосюра. Х.:«Радуга», 2016.32с.

33. Соціальна робота в Україні : [навч. пос.] / І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С. Я. Харченко та ін.; за заг. ред.: І. Д. Зверевої, Г. М. Лактіонової. К.: навчальної літератури, 2004. 256 с.

34. Спиваковская А. Психотерапия: игра, детство, семья. Т.1. М.: Апрель-Пресс., 1999.

35. 301 с.

36. Технології соціально-педагогічної роботи: [навч. посіб.] / за заг. ред. проф.

37. Капської А. Й. К., 372 с.

38. Туріщева Л. В. Корекційна робота соціального педагога. Ігри та вправи. Х.: Основа, 2012. 127 с.

39. Філімонова Т.В. Дитяча гра в суспільному дошкільному вихованні України : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Київ, 2003. 190 с.

40. Чепурний Г. А. Мнемотехніка: технологія ефективного засвоєння інформації в умовах сучасної освіти : [навчально-методичний посібник]. Тернопіль : Мандрівець, 2013. 148 с.

41. Черкесова І. Г. АРТ-терапія засобами кольору: Метод. рек. до вивч. курсу «арт-терапія» для студ. вищ. навч. закл. спец. 7.040100 «Психологія» / Миколаївський держ. ун-т ім. В.О.Сухомлинського. Миколаїв : ІЛІОН, 2005.

42. Шуть М.М. Гра як фундаментальна технологія виховання людини. *Вихователь-методист*. 2010. № 5 (травень). С. 11–16.

Допоміжна

1. «Країна Здоровляндія, або Велика подорож»: пізнавальна гра для дітей: [методичні рекомендації та інструкція до гри] / Журавель Т. В., Лях Т. Л., Нікітіна О. М. К.: Всеукраїнський громадський центр «Волонтер», 2011. 20 с.

2. Веб-квест як педагогічна технологія: посібник для формування нових знань і навичок щодо використання сучасних ІТ-технологій [Електронний ресурс] / укладач І.М. Блідар. Режим доступу: http://licey.kr.ua/images/metod_rob/Публікації/Посібник%20Веб-квести.pdf

3. Журавель Т. В., Лях Т. Л., Нікітіна О. М. Настільна просвітницько профілактична гра

«Володаркілець»: методичні рекомендації та інструкція до гри. Київ: Всеукраїнський громадський центр «Волонтер», 2011. 15 с.

4. Журавель Т. В., Лях Т. Л., Нікітіна О. М., Серєва К. В. Настільна просвітницько-профілактична гра «Стоп насильству!»: методичні рекомендації та інструкція до гри. Київ:

Видавничополіграфічна компанія «ОБНОВА», 2011. 20 с.

5. Лях Т. Л. Використання коміксів у профілактично-виховній роботі: [методичні рекомендації] / заг. ред. І. Д. Звереві. К.: Український фонд «Благополуччя дітей», 2011. 14 с. (В рамках проекту «Попередження торгівлі людьми шляхом розвитку соціальної роботи та мобілізації громад»).

6. Нікітіна О. М., Лях Т. Л., Журавель Т. В. Гра «Галопом по Європах» [Електронний ресурс]. Режим доступу:

https://childfund.org.ua/Uploads/Files/books_pdf/instruction_galopom_game.pdf?fbclid=IwAR0gcgpJiB8FbYE3iSTT5dQDbuuPtM1zMYsVEiKcIwoBVbmVWcYy5xIRwg

7. Нікітіна О. М., Лях Т. Л., Журавель Т. В. Гра «Рожеві окуляри» [Електронний ресурс].

Режим доступу: https://childfund.org.ua/Uploads/Files/books_pdf/instruction_pinc_game.pdf?fbclid=IwAR17UzodlRcFRphBkHGdZPMYQD84UYbrbJuLo5DXMFm8rYGA99bsqPkuXw.

8. Попова А. О., Щеголь М. В. Досвід використання просвітницько-профілактичних настільних ігор фахівцями із соціальної роботи в місцевих громадах. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. 2018. Вип. № 1 (315). С. 109–115.

9. Психолого-педагогічна профілактична гра «Пан або пропав»: [методичні рекомендації та інструкція до гри] / Каневська Н. М., Войцях Т. В. / за заг. ред. Войцях Т. В. Черкаси, 2013. 10 с.

10. Створення навчальних настільних ігор в дитячо-підліткових групах // Сайт для співробітників і добровольців СО НКО, педагогів та інших фахівців по організації навчальних і дозвіллевих занять з дітьми та підлітками із застосуванням технологій створення навчальних настільних ігор. АНО "Балтійський центр соціальних інновацій", 2017-2019 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://htbboardgames.ru/index.php>

Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій (електронний варіант).
2. Підручники, зазначені у списку літератури.
3. Нормативні документи.
4. Інформаційні ресурси.
5. Інформаційні матеріали щодо підготовки до семінарських занять.
6. Вимоги до написання, оформлення та оцінки індивідуальних творчих завдань.
7. Перелік тем та питань, що винесені для самостійного опрацювання студентами.
8. Перелік питань, що виносяться для складання екзамену з курсу, що вивчається.

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про загальну середню освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/education/average>.

2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.

3. Закон України «Про позашкільну освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>

4. Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/24565/

5. Єдине освітнє інформаційне вікно України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.osvita.com>

6. Інформаційний портал «Знання» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://znannya.info> Новий освітній простір: Інформаційний посібник, 2019 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/NOP_Motivuyuchiy-prostir.pdf?fbcclid=IwAR1wgpWNjVUhfE6uJH0abN7iFcWAxQAWMTnMoGjlep bBQUXX47kRw__Z8Qc

Освіта України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita-ukrainy.com.ua> Освіта UA [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua>

7. Онлайн-курс «Права людини в освітньому просторі» . – [Електронний ресурс]. – Режим доступу

8. Студія онлайн-освіти EdEra – Режим доступу: https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EDERA_OSCE+HRE101+2019/about

9. Онлайн-курс «Протидія та попередження булінгу (цькування) в закладах освіти» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://shr.name/cTv6O>

10. Освітній портал "Освіта.UA". – <http://osvita.ua> Освітянська мережа України. – www.ednu.kiev.ua

11. Освітній портал «Naurok.ua» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://naurok.com.ua>, Освітній портал «Vseosvita.ua» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://vseosvita.ua>) Портал сучасних педагогічних ресурсів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.intellect-invest.org.ua>

12. <http://www.info-library.com.ua/books-book-69.html>

13. http://pidruchniki.ws/17530607/pedagogika/ponyattya_istoriyi_pedagogiki
http://ebooktime.net/book_346.html http://eduknigi.com/ped_view.php?id=25

14. <http://www.info-library.com.ua/books-text-466.html>
http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Pedagog/Djurin/index.php
http://jorigami.narod.ru/PPcorner/Classics/Komensky/Komensky_Yan_Amos_Velikaya_didakt_iz_br.htm

15. http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znpkhnpu/ZNtNDR/2008_28/9.html <https://de-de.facebook.com/groups/158280630927838/>

https://stud.com.ua/.../psihoanalitichna_igrova_psihoterapiya

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту»,

«Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).